

ГЛАВА ПРВА

НАСТАНАК И РАЗВИТАК ЉУДСКИХ ПРАВА И СЛОБОДА

I ИСТОРИЈАТ МИСЛИ И НАЈВАЖНИЈИХ ДОКУМЕНАТА О ЉУДСКИМ ПРАВИМА И СЛОБОДАМА

Човек је настао и до данас опстаје и одржава се као друштвено биће, али се никад не одваја и не одриче ни своје индивидуалности и њених својстава која чине његов живот достојним и узвишеним. Слободе и права су оне драгоцене вредности које испуњавају и осмишљавају људски живот, чине га достојним његове људскости и дају му ону радост и потпуност због којих истрајава и подноси све оне животне тегобе и искушења са којима се стално или повремено сусреће. Човеков идеални облик живота је онај у коме се друштвено и индивидуално стање поклапају и допуњују: где је друштвеност мера његове слободе и индивидуалности и обрнуто, где је слобода услов његове друштвености. Но, то није увек тако, а нарочито није било у прошлости, па може да се каже да је човек увек био друштвен (припадао заједници), али не и слободан и индивидуалан. Оно што се сада узима као највиши дomet људског друштва (демократије) некада је било потцењено; заједница је била важнија од појединца и изнад њега. Он се у њој није видео јер није био индивидуализован, већ подређен и апстрахован: био је њен пуки одраз а не њена индивидуална мера.

Зато је човек вековима био понижаван и обесправљен, више је био роб него људско биће, да би се током своје крваве и мукотрпне историје усправио и мање-више успешно борио (и изборио) за своја права и слободе. Крај те дуге и херојске борбе за ослобођење човека су тек у XVII и XVIII веку објавиле славне грађанске револуције и њихови уставни (декларације) у којима су проглашена и величана људска права и слободе као светиња. Тако је човек доста касно или, боље рећи, одскока (од пре неколико векова) закорачио у свет слободе и не може тек тако лако да заборави све оне дуге векове у којима је био поробљен и несрећан. За тако дуго стање неслободе кривицу не сноси сам човек нити је оно последица помањкања његове жеље да буде слободан. Појединац је од почетка био непризната вредност па се његова друштвеност, односно друштвени живот одвијао на штету његове индивидуалне слободе. То је углавном било карактеристично за античку епоху где је доминирала идеја заједнице, опште над посебним, да би тек са процватом атинске демократије дошло до буђења људске личности када се човек индивидуализује, појављује као индивидуална мера